

več kot nekajkrat, a sedaj je jasno, da bomo kolesarili in hodili še naprej, dokler bo pač treba, a z vednostjo, da za vsako rit raste palica.

Gotovo je (bilo) občutenje kolesark in kolesarjev v Mariboru ter drugih slovenskih krajih enako. Fotografije Aleša Žiberne prikazujejo gibanje in čvrsto odločnost ljudi, ki ne marajo prepleta laži in nesposobnosti. Zasedba Trga svobode in Gosposke ulice ter Glavnega in Titovega mostu je udejanjenje najbolj temeljne pravice do mesta, pravice do svojega, pravice do skupnega. Je uresničitev oblasti ljudstva in obenem izraz državljanske (za)vesti.

Protestno gibanje je s svojimi ponovitvami nujno postalo ritual, toda to ni ritual, namenjen samemu sebi, temveč nam vsem. To je ritual, ki s svojimi umetniškimi dejanji opozarja, da se politična moč gradi in oblikuje prav skozi rituale, skozi telesne prakse množic in z afektivnimi dejanji, ki zaznamujejo »duha časa«. Duh svobode in samosvojesti je skozi te proteste še kako živ in neuničljiv, tudi če točke preloma morda še ni na vidiku.

Kratka in učinkovita sporočila protestnikov in protestnic razkrivajo jedro upora: ne bomo živeli v laži. Osrediščenost pogleda in širina obzorja objektivna na fotografijah Aleša Žiberne izpričujejo neomajno voljo in ustvarjalnost tistih, ki sodelujejo v protestnem ritualu.

Ključni so tisti, ki jih sicer ni tam, a se jih ritual še kako dotakne – tako ali drugače. Ti bodo na koncu preprečili zdrs v nikamor. Ali sodelovali pri zločinu.

Zavedati pa se moramo, da brez umetniško zaznamovanih dejanj danes o politiki in političnem ne moremo več govoriti. Zaradi meddržavnih pogodb in »sprostitve« svetovne trgovine ni več politike, kot smo jo poznali doslej, vsaj ne politike, s katero bi bilo mogoče izraziti in udejanjati avtentične potrebe političnih ljudstev, saj so globalni pogoji politike v tem trenutku nadmočni. Če je pred stoletjem Walter Benjamin razkril, da se je od uvedbe fotografije spremenila celotna funkcija umetnosti, ki namesto iz rituala odslej izhaja iz prakse, namreč iz politike, potem moramo danes pogled obrniti in ugotoviti, da politika odslej izhaja iz čiste fikcije, namreč laži, zato jo lahko razgalja le umetnost.

dr. Rajko Muršič, 16. september 2020

Oblikovanje zloženke: Marjetka Božičko

Univerza v Ljubljani

Filozofska fakulteta

junij–julij 2021

ALI JE MOJA PESEM NEVARNA?

Aleš Žiberna

Aleš Žiberna je bil rojen leta 1962. Živi in dela v Mariboru. Prvič se je s fotografijo srečal pred 46 leti kot osnovnošolec, ko je fotografiral poročni obred na matičnem uradu. Prvi fotoaparater je dobil, ko je obiskoval II. gimnazijo v Mariboru. Tam je spoznal celotni analogni fotografski postopek od razvijanja filmov do izdelave črno-belih fotografij in kot aktiven član fotokrožka v avli gimnazije pripravil svoje prve samostojne razstave. V okviru šolskega Prešernovega natečaja je prejel svojo prvo nagrado za fotografijo.

Po uveljavitvi digitalne fotografije je bil nekaj časa »nasprotnik« novega medija. Kakovost fotografij, posnetih z digitalnim fotoaparatom, in preprosta izdelava panoramskih fotografij pa sta ga nato prepričali, da je vstopil v digitalno dobo fotografije. Včlanitev v Fotografsko društvo Totifoto je njegovo zanimanje za fotografijo še povečala. Sodeloval je na številnih skupinskih razstavah doma in v tujini ter doslej pripravil tudi devet samostojnih razstav digitalnih fotografij. Njegova dela so bila objavljena v številnih časopisih in revijah na temo bivanja. V letu 2009 so ga predstavili v reviji Digitalna fotografija kot drugouvrščenega na natečaju Fotograf leta 2008. V letu 2015 je bil član nacionalne žirije enega največjih natečajev na svetu Sony World Photography Award. Od leta 2018 je član izvršnega odbora Fotografske zveze Slovenije, poleg tega je tudi član

Fotokluba Maribor ter Kluba umetnosti, sodobne fotografije in potovanj AMICUS LUMINIS.

V zadnjem času se vrača v svet črno-bele fotografije z ulično in popotniško motiviko, svoje znanje pa s tečaji in delavnicami uspešno prenaša na mlajše rodove.

Naslov razstave je ALI JE MOJA PESEM NEVARNA?, kar je bil napis na enem od transparentov na mariborskih protestih proti sedanji vladi g. Janeza Janše. Fotografije so zapis prvih desetih petkovih protestov v Mariboru, kot jih je avtor videl s svojimi očmi in tudi s svojo udeležbo. Posnete so v črno-beli tehniki, pri čemer avtor z uporabo daljših časov poudarja gibanje.

Pot v nikamor? O umetnosti na protestih

Ne vem, kdaj se je začelo. Septembra 1984, ko sem prvič slišal, da bo zaradi njegovega mirovništva propadla vojska? Ali poleti 1988, ko je vojska pokazala, da se v zaporu prijetno zabava in masti s sladoledom, mi pa smo protestirali, misleč da gladovno stavka? Ali takrat, ko je nekdanji »mirovnik«, takrat že »osamosvojitelj«, ukazal brezumen napad na vojašnice? Ali takrat, ko je zlorabil vojaški aparat za nadzorovanje svojih namišljenih »sovražnikov«? Ali takrat, ko ni znal pojasniti virov svojega premoženja? V vsakem primeru

se je zame letošnja zgodba začela konec februarja, nekega sorazmerno toplega zimskega dne, ko sem se na kolesu udeležil procesije od sedeža prve do sedeža druge stranke, ki sta tlakovali pot v nikamor v letu Gospodovem 2020.

Petkove proteste proti zdrsu v nikamor sem sprva spremljal na zaslonih omreženih naprav – da bi na svojem balkonu ropotal s ponvami, se mi ni zdelo smiselno, saj bi jih slišalo kvečjemu nekaj lisic in zajcev v bližnjem gozdu. Ko pa so se protesti proti obupno nesposobni oblasti, a vrhunsko usposobljeni za prodajanje megle in vodenje v nikamor, preselili na kolesa, sem se ponovno zavihtel na kolo in doživel nekaj, kar je preseгло tudi najbolj dramatične trenutke protestov ob prvi inauguraciji sedanjega predsednika pred skoraj desetletjem. Veter, ki te boža ob vožnji s kolesom, ni nič v primerjavi z valovanjem zvočnih sapic, ki jih naplavlja cingljanje in zvončkljanje morja zvoncev na kolesih. Ko se te dotaknejo ti brbotajoči zvoki, se te dotaknejo tudi ljudje, ki so skupaj s teboj zasedli ulice mesta. In s to čarovnijo mesto zares postane tudi tvoje mesto. Naše, skupno. To dotikanje zvokov spremlja spoznanje, da ne čutiš gneva, studa in odpora do oblasti samo ti, ampak tudi drugi. Veliko drugih. Iz tedna v teden več. Stotine, tisoči, deset tisoči ... Ne, ne bomo dopustili potonitve v nikamor. Nikakor! Nisem sicer pričakoval, da bo treba kolesariti